

Elżbieta Magiera

Uniwersytet Szczeciński

Zarys życia i działalność Profesora Włodzimierza Krysiaka (1950–2018)

Zarys biografii

9 stycznia 2018 roku zmarł dr hab. Włodzimierz Krysiak, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Szczecińskiego, nauczyciel akademicki, pedagog, teoretyk wychowania, wychowawca, instruktor harcerski, harcmistrz¹.

Włodzimierz Krysiak urodził się 1 września 1950 roku w Drawsku Pomorskim. Był synem Antoniego i Łucji z domu Zakrzewskiej. W 1957 roku rozpoczął naukę w Szkole Podstawowej w Drawsku Pomorskim, następnie kontynuował edukację w rodzinnym mieście w Liceum Ogólnokształcącym im. I Armii Wojska Polskiego, zakończoną uzyskaniem matury w 1969 roku. W latach 1969–1971 uczył się w Studium Nauczycielskim w Kołobrzegu na kierunku filologia rosyjska (AUS², sygn. 259/188, *Życiorys...*, k. 93).

W latach 1971–1980 Włodzimierz Krysiak pracował w Szkole Podstawowej Nr 3 im. Marii Konopnickiej³ w Drawsku Pomorskim, którą w roku szkolnym 1973/1974 przekształcono w Zbiorczą Szkołę Gminną⁴. Został zatrudniony jako nauczyciel języka rosyjskiego, a do

1 W artykule zamieszczono fragmenty mojego tekstu (zob. Magiera, 2018).

2 Archiwum Uniwersytetu Szczecińskiego.

3 Budynek Szkoły Podstawowej Nr 3 w Drawsku Pomorskim powstał w wyniku rozpoczętej w 1958 r. polityki oświatowej, której przyświecało hasło „1000 szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego”. Podstawą tej polityki była budowa szkół z funduszy społecznych i budżetowych. Brak budynków szkolnych, przeludnienie sal lekcyjnych i wyż demograficzny lat 50. XX w. sprawiły, że Władysław Gomółka rzucił hasło budowy szkół z okazji nadchodzącego jubileuszu Tysiąclecia Państwa Polskiego. Szkoły tysiąclatki były swoistymi pomnikami, których zadaniem było uczczenie jubileuszu 1966 r. Realizacja tych zamierzeń sprawiła, że w 1958 r. utworzono Społeczny Fundusz Budowy Szkół Tysiąclecia.

4 Tworzenie zbiorczych szkół gminnych oparto na podjętej w 1973 r. (z okazji obchodów dwusetnej rocznicy powstania Komisji Edukacji Narodowej) przez Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwale w sprawie systemu edukacji narodowej, która zapowiadała reformę systemu szkolnego. Podstawą edukacji miała być 10-letnia obowiązkowa szkoła średnia zamiast wprowadzonej przez Ustawę z 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania 8-letniej szkoły podstawowej. „Dziesięciolatki” otwierano w każdej gminie, a podstawą ich organizowania stawały się zbiorcze szkoły gminne. Proces tworzenia „dziesięciolatek” został zakończony w roku szkolnym 1977/1978. Wydarzenia 1980 r. sprawiły, że Ministerstwo Oświaty i Wychowania wycofało się z realizacji 10-letniej ogólnokształcącej obowiązkowej szkoły średniej (Uchwała, 1973).

1 września 1975 roku na stanowisku nauczyciela-instruktora Związku Harcerstwa Polskiego – pełnił funkcję komendanta szczepla ZHP i prowadził pracę wychowawczą wśród młodzieży (AUS, sygn. 259/188, Świadcetwo..., k. 46–47). W czasie zatrudnienia w drawskiej szkole w latach 1976–1978 został oddelegowany do pracy w ruchu młodzieżowym (AUS, sygn. 259/188, Świadcetwo..., k. 44). W trybie zaocznym ukończył Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Słupsku i 22 czerwca 1978 roku uzyskał tytuł magistra filologii rosyjskiej ze specjalnością nauczycielską.

W 1980 roku został oddelegowany do pracy w centralnym ruchu młodzieżowym. W latach 1980–1986 pracował w Głównej Kwaterze Związku Harcerstwa Polskiego w Warszawie na stanowisku starszego instruktora, a później kierownika Wydziału Harcerskiego. W tym czasie zmodyfikowano metodykę wychowania harcerskiego, powrócono do wcześniej funkcjonującego systemu sprawności. W nowej odsłonie zaczęto prowadzić akcje centralne, takie jak Alert Naczelnika ZHP oraz Ruch Drużyn Sztandarowych ZHP (AUS, sygn. 259/188, Informacja..., k. 181).

Z Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego w Warszawie Włodzimierz Krysiak został oddelegowany na dzienne studia doktoranckie w Moskwie, które odbył w latach 1982–1985. 28 stycznia 1986 roku obronił doktorat i uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych z zakresu pedagogiki (AUS, sygn. 259/188, Kwestionariusz..., k. 41). Po powrocie ze studiów od 1 października 1985 roku do 31 sierpnia 1986 roku pełnił funkcję starszego instruktora Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego w Warszawie (AUS, sygn. 259/188, Kwestionariusz..., k. 96). 1 września 1986 roku został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teorii Wychowania Instytutu Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Szczecińskiego⁵, które piastował do 22 kwietnia 2002 roku. W 1988 roku ożenił się, a rok później urodziła się mu córka. W 1999 roku na podstawie rozprawy *Wychowanie obywatelskie jako element kształtowania osobowości uczniów szkół średnich w Polsce*⁶ uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Moskwie. Od 1 lipca 2002 roku do 30 września 2014 roku pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Szczecińskiego.

5 Dla uproszczenia narracji tekstu używam pojęcia Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Należy jednak wyjaśnić, że Uniwersytet Szczeciński powstał w 1985 r. na gruncie Wyższej Szkoły Pedagogicznej powołanej do życia w 1973 r. W ramach Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego utworzono Instytut Pedagogiki i Psychologii, który funkcjonował pod tą nazwą do 1994 r. W latach 1994–2007 obowiązywała nazwa Instytut Pedagogiki. W roku akademickim 2007/2008, włączając Zakład Psychologii w strukturę Instytutu Pedagogiki, powrócono do poprzedniej nazwy. W maju 2008 r. Rada Wydziału Humanistycznego powołała do życia nową jednostkę organizacyjną – Instytut Psychologii wyodrębniony ze struktury Instytutu Pedagogiki i Psychologii. Oznaczało to powrót do jednoczłonowej nazwy, tzn. od roku akademickiego 2008/2009 obowiązuje określenie Instytut Pedagogiki (Król, Magiera, 2015, s. 34, 51–52).

6 Tytuł rozprawy habilitacyjnej *Воспитание гражданственности как интегрального качества личности учащихся в средних учебных заведениях Польши*. Zaświadczenie nr 5537 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2002 r. stwierdzające, że dyplom doktora nauk nr DK 000404 wydany w Moskwie przez Wyższą Komisję Atestacyjną Federacji Rosyjskiej jest równoważny z polskim dyplomem doktora habilitowanego nauk humanistycznych nadawanym w RP (AUS, sygn. 259/188, Ministerstwo..., k. 55).

Włodzimierz Krysiak otrzymał wiele nagród, wyróżnień i odznaczeń. Do najważniejszych należą: Honorowa Odznaka za Zasługi w Rozwoju Województwa Koszalińskiego (1981), Krzyż Zasługi dla ZHP (1982), Brązowy Krzyż Zasługi (1986), Złoty Krzyż Zasługi dla ZHP (1992), Tytuł Honorowego Obywatela Drawska Pomorskiego (2003), Srebrny Krzyż Zasługi (2005), Medal Komisji Edukacji Narodowej (2012), Medal Uniwersytetu Szczecińskiego (2014) i inne. Władze macierzystej uczelni wielokrotnie wyróżniały go nagrodami rektora Uniwersytetu Szczecińskiego za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

Działalność organizacyjna

Życie i praca profesora Włodzimierza Krysiaka łączyły w sobie dwie drogi, harcerską i akademicką, w których pełnił różne funkcje i odgrywał ważne role. Jako aktywny działacz w harcerstwie osiągnął wszystkie szczeble: od drużynowego i komendanta Hufca Związku Harcerstwa Polskiego w Drawsku Pomorskim po instruktora Wydziału Harcerskiego Komendy Głównej Związku Harcerstwa Polskiego, instruktora Wydziału Instruktorskiego Zachodniopomorskiej Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego i Przewodniczącego Rady Naukowej Zachodniopomorskiej Chorągwi.

Droga akademicka łączyła się z Uniwersytetem Szczecińskim. Włodzimierz Krysiak był związany z tamtejszym Instytutem Pedagogiki od 16 sierpnia 1986 roku do 31 sierpnia 2014 roku. W czasie swej 28-letniej pracy był adiunktem w Zakładzie Teorii Wychowania kierowanym przez prof. dr. hab. Kazimierza Jaskota. Przez trzy kadencje pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego (1987–1996). Rada Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego powierzyła mu funkcje prodziekana Wydziału Humanistycznego do spraw studiów zaocznych (1996–1999) oraz prodziekana Wydziału Humanistycznego do spraw studiów dziennych (1999–2002). W latach 2002–2009 był dyrektorem Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego – ustąpił ze stanowiska z uwagi na stan zdrowia. W okresie sprawowania tej funkcji w 2005 roku Instytut Pedagogiki uzyskał pełną akredytację na kierunku studiów pedagogika (AUS, sygn. 259/188, *Życiorys...*, k. 195).

Włodzimierz Krysiak był kierownikiem Zakładu Dydaktyki Ogólnej (2002–2005), Zakładu Pedagogiki Ogólnej (2006–2008), Katedry Dydaktyki Ogólnej (2008–2014) oraz pełnomocnikiem dziekana Wydziału Humanistycznego do spraw Punktu Konsultacyjnego w Gorzowie Wielkopolskim (2002–2008), gdzie pracował i prowadził zajęcia dydaktyczne: seminaria licencjackie i magisterskie. Po śmierci prof. zw. dr. hab. Kazimierza Jaskota, kierownika Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej, w roku akademickim 2005/2006 funkcję tę przejął Włodzimierz Krysiak. Był aktywnym członkiem Rady Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego i Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego.

Kierowanie Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego przez prof. Włodzimierza Krysiaka wiązało się z rozwojem organizacyjnym i naukowo-badawczym tej instytucji. W lipcu 2008 roku Rada Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego podjęła decyzję w sprawie restrukturyzacji Instytutu Pedagogiki. W miejsce dotychczas istniejących zakładów powołano do życia katedry, które odpowiadały koncepcji tworzenia zespołów naukowo-badawczych zgodnych z subdyscyplinami pedagogicznymi. Jak wspominał Włodzimierz Krysiak, przyczyną wprowadzenia zmian w strukturze Instytutu Pedagogiki była „potrzeba dostosowania struktury jednostki do wymagań reformy finansowania nauki i możliwości jej uprawiania w zespołach badawczych. (...) Powołane katedry instytutowe odpowiadały poszczególnym subdyscyplinom pedagogiki oraz ich przedmiotowi badań naukowych” (Król, Magiera, 2015, s. 60). W miejsce dziesięciu dotychczasowych zakładów powstało siedem katedr⁷.

Osiągnięciem prof. Włodzimierza Krysiaka jako dyrektora Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego był rozwój naukowo-badawczy tej jednostki: „organizowanie seminariów naukowych z udziałem uznanych pedagogów polskich i zagranicznych, wspieranie pracowników z zaawansowaną pracą habilitacyjną poprzez finansowanie im staży i wyjazdów konferencyjnych, wsparcie materialne udzielane przy wydawaniu prac naukowych oraz pomoc finansowa udzielana wszystkim pracownikom w ich aktywności w lokalnym i ogólnopolskim życiu naukowym” (Król, Magiera, 2015, s. 81). W kierowanym przez niego Instytucie Pedagogiki w zakres rozwoju naukowo-badawczego placówki wchodziły systematycznie organizowane konferencje o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym: Ogólnopolskie Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej, Nadmorskie Seminaria Dydaktyczne, Diagnoza i ewaluacja w reformie edukacyjnej, Pedagogika informacyjna. Wszelkie tego typu formy działalności były możliwe dzięki temu, że prof. Włodzimierz Krysiak jako dyrektor Instytutu Pedagogiki potrafił zabezpieczyć jego potrzeby finansowe, które były wypracowane w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego w Gorzowie Wielkopolskim prowadzonego z ramienia Instytutu Pedagogiki (Król, Magiera, 2015, s. 81). Finanse pozwoliły również dyrektorowi Włodzimierzowi Krysiakowi na systematyczną poprawę warunków pracy, zabezpieczenie potrzeb remontowych, zakup sprzętu komputerowego do gabinetów pracowników, wyposażenie sal dydaktycznych w sprzęt multimedialny i nagłaśniający.

W latach 1997–2000 Włodzimierz Krysiak był profesorem Wyższej Szkoły Humanistycznej w Szczecinie, gdzie pełnił funkcję prorektora. Był wykładowcą Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim oraz wiceprzewodniczącym Rady Naukowej Fundacji Uwierz w Siebie Klaster Społeczny. Od 1 paździer-

7 W nowej strukturze Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego funkcjonują: Katedra Dydaktyki Ogólnej, Katedra Historii Wychowania, Katedra Pedagogiki Ogólnej, Katedra Pedagogiki Specjalnej, Katedra Pedagogiki Społecznej, Katedra Teorii Wychowania, Katedra Wczesnej Edukacji (Król, Magiera, 2015, s. 60).

nika 2014 roku do 9 stycznia 2018 roku, do dnia nagłej śmierci, był zatrudniony w Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum na stanowisku profesora tej uczelni.

Działalność dydaktyczna

Pracując najpierw na stanowisku adiunkta, a potem profesora Uniwersytetu Szczecińskiego Włodzimierz Krysiak staranie wykonywał swoje obowiązki dydaktyczne. Realizował różne formy zajęć ze studentami: wykłady, ćwiczenia, proseminaria, seminaria. Prowadził wykłady monograficzne, zajęcia z metodyki wychowania, teorii wychowania, przedmiot o nazwie zawód nauczyciela. Przez wiele lat był opiekunem kolejnych roczników studentów. Efektywnie współpracował z samorządem studenckim. Wypromował wielu magistrów, licencjatów i jednego doktora nauk humanistycznych. Był promotorem rozprawy doktorskiej Katarzyny Pałki, która napisała pracę zatytułowaną *Rozwój zawodowy nauczycieli i jego uwarunkowania*, obronioną w 2004 roku (recenzenci: prof. dr hab. Krystyna Duraj-Nowakowa i dr hab. prof. US Jerzy Materne). Recenzował prace doktorskie, m.in. dysertację doktorską Pawła Popka napisaną pod opieką nieżyjącego prof. dr. hab. Kazimierza Wenty pt. *Hipermedialne materiały edukacyjne w samokształceniu*. W dorobku Włodzimierza Krysiaka znajdują się recenzje wydawnicze kwartalnika „Aktywizacja Zawodowa Osób Niepełnosprawnych”⁸, prace Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim i inne (Skorupska-Raczyńska, 2006).

W ostatnim okresie życia prof. Włodzimierz Krysiak jako nauczyciel akademicki Szczecińskiej Szkoły Wyższej Collegium Balticum prowadził wszystkie formy zajęć. Wykładał pedagogikę społeczną, pedagogikę porównawczą, pedeutologię, metodologię badań społecznych, metody badań pedagogicznych, teoretyczne podstawy wychowania, diagnozowanie sytuacji wychowawczych. Prowadził seminaria licencjackie i magisterskie. Z ramienia Komisji ds. Oceny i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Collegium Balticum był ekspertem do oceny prac magisterskich i licencjackich w Katedrze Pedagogiki, w której recenzował prace studentów. Brał udział w licznych spotkaniach, seminariach naukowych i konferencjach.

Działalność naukowo-badawcza

Profesor Krystyna Duraj-Nowakowa, pisząc opinię o dorobku naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym Włodzimierza Krysiaka, doszła do wniosku, że jego zainteresowania badawcze dotyczyły takich zakresów wiedzy pedagogicznej jak

8 M.in. Moś, 2008 (recenzje kilku zeszytów wykonane w latach 2008–2010).

pedagogika szkoły wyższej; dydaktyka w dobie przemian społecznych, edukacyjnych i kulturowych; warunki emancypacji w procesach edukacji i desocjalizacji; kompetencje nauczycieli w zakresie ocen prac pisemnych uczniów; alfabetyzacja medialna studentów pedagogiki (...); kompetencje informacyjne nauczycieli i studentów pedagogiki w świetle budowania społeczeństwa wiedzy; dzieje szkolnictwa zachodniopomorskiego i myśli pedagogicznej w II Rzeczypospolitej (AUS, sygn. 259/188, Krystyna Duraj-Nowakowa, k. 137–138).

Profesor Mieczysław Malewski w swojej opinii podkreślał, że Włodzimierz Krysiak był znawcą problematyki szkolnictwa wyższego w Rosji w dobie jego transformacji (AUS, sygn. 259/188, Mieczysław Malewski, k. 190).

W latach 1988–1990 Włodzimierz Krysiak brał udział w badaniach naukowych zleconych przez Ministerstwo ds. Młodzieży na temat świadomości politycznej uczniów szkół średnich w Polsce. Badania te kontynuował w latach 90. XX wieku, zajmując się problematyką działań dydaktyczno-wychowawczych podejmowanych przez szkoły ponadpodstawowe w zakresie wprowadzania uczniów w kulturę obywatelską (Krysiak, 1997). Oceenił sprzyjające temu sytuacje pedagogiczne oraz przedstawił wyniki badań dotyczących doświadczeń młodzieży służących rozwijaniu świadomości obywatelskiej i jej zagrożeń. Wskazywały one na fakt, iż uczniowie szkół ponadpodstawowych charakteryzowali się niższym niż przeciętny zakresem i niższą częstotliwością doświadczeń obywatelskich, a realizujące proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły nie stanowiły głównego terenu tych doświadczeń. Autor doszedł do wniosku, że przyczyny zmniejszającej się roli szkół w zakresie nabywania doświadczeń obywatelskich przez uczniów mogą wynikać z braku kompetentnych, metodycznie przygotowanych nauczycieli, usterek merytorycznych prowadzonych zajęć i ogólnego obniżenia prestiżu instytucji edukacyjnych. Włodzimierz Krysiak (1997, s. 117–118) wskazał na zróżnicowany poziom doświadczeń obywatelskich młodzieży szkolnej w zależności od ich treści, które dotyczyły: istoty demokracji, przeobrażeń społecznych, zasad uczestnictwa w życiu społecznym, polityki lokalnej, wewnętrznej i międzynarodowej Polski.

Włodzimierz Krysiak tworzył materiały dydaktyczne. Był autorem *Metodyki pracy umysłowej. Wypisy* (1996) oraz *Wypisów* zatytułowanych *Uczyć się uczyć* (1998). Obie publikacje, do przedmiotu metodyka pracy umysłowej, były przeznaczone dla słuchaczy Ośrodka Regionalnego Towarzystwa Wiedzy Powszechnej wieczorowych i zaocznych szkół średnich i policealnych oraz studentów Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie. W pierwszym wydawnictwie Włodzimierz Krysiak naświetlił problematykę metod i organizacji pracy w procesie zdobywania wiedzy. Metodykę pracy umysłowej traktował jako narzędzie rozwoju człowieka. W materiałach dydaktycznych przedstawił problematykę efektywnego uczenia się, jego motywację, sposoby i metody, organizację pracy samokształceniowej oraz zasady planowania uczenia się (Krysiak, 1996). W drugiej publikacji zajął się kształceniem dorosłych, kładąc nacisk na pracę nad rozwojem skupienia i uwagi, kształcenie pamięci i wskazując na inne aspekty uczenia się przez dorosłych (Krysiak, 1989).

Na początku XXI wieku Włodzimierz Krysiak wraz z Jackiem Mańczakiem prowadzili zespołowe badania nad fenomenem sukcesu wśród studentów, zadając sobie pytanie o „pedagogiczną ocenę coraz bardziej odczuwanego w życiu społecznym przymusu odnoszenia sukcesu” (Krysiak, Mańczak, 2003b, s. 280). Badaniami diagnostycznymi objęli 1803 studentów, pytając o ważność sukcesu w ich życiu, rozumienie sukcesu życiowego, czynniki umożliwiające osiągnięcie sukcesu, hierarchię celów życiowych i plany życiowe po ukończeniu studiów (Krysiak, Mańczak, 2003b, s. 282). Przedmiotem badań uczyniono zatem problematykę orientacji na sukces młodzieży studenckiej (Krysiak, Mańczak, 2003a, s. 178–192). Dowiedziono, że niemal u wszystkich badanych studentów występowała silna motywacja sukcesu, zajmował on jedną z najwyższych pozycji w strukturze wartości studentów, co oznaczało, że stał się ważną kategorią aksjologiczną dla młodych ludzi. W opinii studentów dążenie do sukcesu jest dobrą cechą człowieka, która „świadczy o jej [młodzieży – E.M.] zdolnościach, charakterze, motywacji do znaczących osiągnięć. Jest wartością, która nie posiada negatywnych konotacji moralno-etycznych. Nie wypełnia jednak całkowicie sensu życia młodzieży akademickiej” (Krysiak, Mańczak, 2003a, s. 190). Konstatując, autorzy wyodrębnili dwa wymiary sukcesu studentów: podmiotowy (osobisty) i instytucjonalny, ze wskazaniem, że sukces w ujęciu podmiotowym był częściej wybierany przez młodych ludzi, ponieważ wiązał się z samorealizacją, twórczością, wysokimi kwalifikacjami w środowisku i miejscu pracy. Autorzy twierdzą, że sukces zarówno w ujęciu autotelicznym, jak i instrumentalnym jest wyrazem ambicji młodego pokolenia, które dąży do osiągnięcia własnych celów w życiu i uczciwego stawiania sobie wymagań zgodnie ze społecznymi normami.

W swoich publikacjach Włodzimierz Krysiak zajmował się problematyką młodzieży w zmieniających się społeczeństwach, będącą pokłosiem badań porównawczych prowadzonych przez rosyjskie centralne instytuty badawcze na Białorusi, Ukrainie i w Rosji (Krysiak, 2000, s. 91–104; 2002b, s. 4–19). Analizował młodzież i jej pracę, możliwości samorealizacji, plany życiowe, preferowane systemy wartości i obawy. Zajął się problematyką młodzieży w kontekście polityki. Jego wyniki badań wskazały na dehumanizację życia społecznego w analizowanych krajach.

Młodzież (...) to przede wszystkim wizja przyszłości, charakter rozwoju społeczeństwa, przemijania i dziedzictwa. Młodzież to łącznik między przyszłością a teraźniejszością. Każde społeczeństwo planuje swoją przyszłość, a przede wszystkim planuje własną politykę wobec młodzieży – specyficznej grupy społecznej, którą należy właściwie docenić. Młodzi ludzie to podstawowy materiał, poprzez który realizowane są cele państwa, możliwość dokonywania zmian społecznych oraz rękojmia postępu i rozwoju społecznego. Głównym dominującym bogactwem młodzieży są ich wartości, rozumiane jako narodowe dziedzictwo i odnowa społeczna (Krysiak, 2000, s. 103).

Jego zainteresowania naukowe dotyczyły rosyjskiego systemu edukacji, a szczególnie polityki w zakresie szkolnictwa wyższego. Pisał, że zmiany polityczne i społeczne na początku lat 90. XX wieku uwypukliły w Rosji kryzys szkolnictwa wyższego. Jego reformowanie oparto na wzorach zachodnich, m.in. wprowadzono dwustopniowe studia, zrezygno-

wano z wąskospecjalistycznego kształcenia na rzecz szerokokoprowalowego, bardziej ogólnego, doceniono różnorodności typów i form kształcenia wyższego, pojawiły się uczelnie o różnym statusie (państwowe, prywatne, narodowościowe, regionalne, samorządowe, świeckie, żeńskie i męskie). W zakresie kształcenia wyższego w Rosji Włodzimierz Krysiak (2001, s. 76–81) podkreślił takie innowacje jak: socjalne gwarancje, wyższą jakość kształcenia i jego ekspansywny rozwój oraz efektywne kierownictwo.

Badając system edukacji w Rosji, refleksją naukową objął również nauczanie podstawowe (Krysiak, 2002a, s. 139–152). Wskazał na fakt, że dopiero w 1998 roku po raz pierwszy w Federacji Rosyjskiej pojawił się zapis w konstytucji mówiący o standardach państwowych w oświacie. Autor dokonał analizy przesłanek standaryzacji w rosyjskiej oświacie, do których zaliczył m.in. konieczność jej demokratyzacji i humanizacji, obronę przed pseudonowatorami, uaktualnienie treści nauk społeczno-politycznych i inne. Przeanalizował etapy rozwoju procesu standaryzacji kształcenia podstawowego w latach 90. XX wieku. W związku z tym, że uczeni rosyjscy termin „kształcenie” rozumieli w kategoriach transmisji kultury, jako „społeczno-genetyczny mechanizm nieustannego przekazu kultury następnym pokoleniom, mechanizm kształtowania osobowości jednostki, działający wówczas, gdy człowiek funkcjonuje w społeczeństwie” (Krysiak, 2002a, s. 145), Włodzimierz Krysiak wskazał na wieloaspektowy charakter koncepcji standardu w edukacji. Pisał, że proces tworzenia standardów nauczania podstawowego w Federacji Rosyjskiej okazał się postępowaniem trudnym i długim, ponieważ zakładano, iż standardy oprócz komponentów federacyjnych miały zawierać elementy narodowościowo-religijne specyficzne dla każdego regionu, miasta i każdej szkoły.

Najpierw jako praktyk, a potem teoretyk wychowania, Włodzimierz Krysiak zadawał pytanie, do jakich wartości wychowywać. Na gruncie rozważań o zmianach w aksjologii społecznej, które pozostają w ścisłej relacji ze zmianami w zakresie ideologii społecznych, zastanawiał się, czy możliwe jest wychowanie neutralne, nieodnoszące się do jakiegokolwiek kontekstu aksjologicznego. Na tak postawione pytanie dawał negatywną odpowiedź. Podkreślał, że formułowanie celów wychowania zawsze odbywa się w kontekście przesłanek aksjologicznych. Biorąc pod uwagę zmiany systemowe w Polsce po 1989 roku, które doprowadziły do powstania społeczeństwa pluralistycznego, wskazywał, że nowy kształt wychowania winien się opierać na wielorakich systemach aksjonormatywnych, które zapewnią każdemu człowiekowi możliwość realizacji jego praw i swobód. Wyznaczył podstawowe wartości, takie jak: humanizm, demokracja, legalizm, które są podstawą życia społecznego i na których powinien się opierać proces wychowania. Te wartości bowiem pozwolą na zminimalizowanie kolizji między wspólnotą a jednostką i pogodzenie tego, co wspólne, z tym, co indywidualne (Krysiak, Mańczak, 2005, s. 33–39).

Włodzimierz Krysiak wspólnie z dr. Jackiem Mańczakiem przedmiotem badań naukowych uczynili jakość kształcenia w ocenie studentów niepaństwowych uczelni humanistycznych. Ocena studentów dotyczyła komponentów procesu dydaktycznego, takich jak: organizacja fazy wprowadzającej, prezentacja koncepcji zajęć, formułowanie i respektowanie

wanie wymagań, realizacja programu przedmiotów, inspirowanie i wspomaganie studentów, stosunek prowadzącego do studentów, zdyscyplinowanie prowadzącego, ogólną ocenę przydatności zajęć i przeprowadzenie oceny końcowej. Autorzy formułowali szczegółowe wnioski będące wynikiem pogłębionych analiz w zakresie wymienionych składników procesu dydaktycznego, świadczących o jego jakości. Interpretacja wyników badań doprowadziła do konkluzji, że niepaństwowe szkoły wyższe dążą do zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia, któremu sprzyja zatrudnianie nauczycieli akademickich o dużym dorobku naukowym i doświadczeniu zawodowym. Jednocześnie autorzy uwypuklili potrzebę ciągłej ewaluacji i nieustannego ponawiania badań nad jakością kształcenia na uczelniach wyższych (Krysiak, Mańczak, 2004, s. 436–444).

Włodzimierz Krysiak naukowo zajmował się również innymi zagadnieniami nieujętych w tym artykule (Krysiak, 2011, s. 17–21). Ponadto jako członek Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego prowadził aktywną działalność na rzecz środowiska naukowego. Współpracował z Polskim Towarzystwem Gerontologicznym Oddział w Szczecinie i Państwowym Funduszem Osób Niepełnosprawnych Oddział Zachodniopomorski – w obu tych miejscach prowadził wykłady i głosił prelekcje. Utrzymywał stałe kontakty z Państwowym Uniwersytetem Przyjaźni Narodów w Moskwie. Z ramienia Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego koordynował podjęcie współpracy z ośrodkami zagranicznymi, m.in. z Uniwersytetem Technicznym w Berlinie, Uniwersytetem w Greifswaldzie w Niemczech, Uniwersytetem im. Aldo Moro w Bari we Włoszech. W 1999 roku doprowadził do podpisania umowy o współpracy między Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego a Instytutem Młodzieży w Moskwie, w ramach której były prowadzone badania pt. *Dialog studentów współczesnej Europy*.

Był stałym współpracownikiem zespołów organizacyjnych konferencji prowadzonych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego, m.in. Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej czy Nadmorskich Seminariów Dydaktycznych organizowanych przez prof. zw. dr. hab. Franciszka Bereźnickiego w Międzyzdrojach, które cieszyły się popularnością w kraju. Brał czynny udział w Ogólnopolskim Seminarium Pedagogiki Szkoły Wyższej kierowanym przez prof. zw. dr. hab. Kazimierza Jaskota, a po jego śmierci kontynuowanym przez dr. hab. prof. US Andrzeja Sowińskiego, a potem przez dr. hab. prof. US Annę Murawską. Uczestniczył w cyklicznie organizowanym przez prof. zw. dr. hab. Kazimierza Denka w Zakopanem Tatrzańskim Seminarium Naukowym – Seminarium Dydaktycznym „Edukacja jutra”, gdzie prezentował wyniki badań dotyczących zmian w systemie kształcenia w Rosji, w tym w szkolnictwie wyższym w czasie jego przemian. W 2002 roku brał udział w międzynarodowych konferencjach naukowych – w Grambin w Meklemburgii (poświęconej ochronie środowiska i edukacji ekologicznej) oraz w Mińsku (dotyczącej mechanizmów funkcjonowania w grupie społecznej). Uczestniczył w cyklicznie organizowanym Seminarium Zespołu Teorii Harcerstwa (AUS, sygn. 259/188, Udział..., k. 135, 181). Współorganizował konferencję naukową dla dyrektorów

szkół i nauczycieli pt. *Harcerstwo i jego metoda jako element wspierający system wychowawczy współczesnej szkoły*.

Jego ostatnie wystąpienie naukowe miało miejsce na I Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej *Edukacja domowa – teoria i praktyka*, zorganizowanej przez Szczecińską Szkołę Wyższą Collegium Balticum w dniach 2–3 czerwca 2017 roku w Szczecinie. Zaprezentował wówczas zagadnienie edukacji wobec złożonych systemów aksjologii społecznej.

Podsumowanie

Jako profesor Uniwersytetu Szczecińskiego Włodzimierz Krysiak przez wiele lat pełnił funkcję prodziekana, dyrektora Instytutu Pedagogiki i kierownika Zakładu Dydaktyki Ogólnej, Zakładu Pedagogiki Ogólnej oraz Katedry Dydaktyki Ogólnej. Był również długoletnim pracownikiem Katedry Teorii Wychowania. Pod koniec swojego życia pracował w Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum. Śmierć odebrała nam nie tylko szanowanego pracownika, lecz także serdecznego, życzliwego, obowiązkowego i chętnego do pracy oraz otwartego na świat i ludzi kolegę. Na stronie internetowej Chorągwi Zachodniopomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego czytamy:

Był niezawodnym przyjacielem dobrym i serdecznym człowiekiem o wielkiej wiedzy i niezwykłej osobowości, w codziennym życiu i służbie nie odstępował od zasad harcerskiego dekalogu. Jego otwartość, życzliwość, chęć słuchania i zrozumienia drugiego człowieka, niesiona przez niego pomoc była dla wielu z nas wsparciem w chwilach słabości czy zwątpienia (ZHP, 2018).

Profesor Włodzimierz Krysiak zawsze pozostanie w naszej pamięci i w naszych sercach jako wspaniały człowiek i przyjaciel. Jego osobowość, pełna szacunku postawa wobec studentów i pracowników przyczyniały się do uzyskiwania efektów społeczno-pedagogicznych. Jego aktywność dydaktyczna i organizacyjna były wysoko oceniane przez studentów, współpracowników i przełożonych, których cieszył się zaufaniem. Profesor Włodzimierz Krysiak zmarł nagle 9 stycznia 2018 roku, pozostawiając po sobie nie tylko wspomnienia, lecz także pustkę po dobrym i życzliwym człowieku.

Bibliografia

- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Krystyna Duraj-Nowakowa, Opinia o dorobku naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym pana dr. hab. Włodzimierza Krysiaka prof. US, 27 maja 2007 r., k. 137–138.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Mieczysław Malewski, Opinia o dorobku naukowym i dydaktycznym dr. hab. Włodzimierza Krysiaka, 6 czerwca 2002 r., k. 190.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Zaświadczenie Nr 5537, 23 kwietnia 2002 r., k. 55–59.

- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Informacja o dorobku naukowym i dydaktycznym, 23 maja 2002 r., k. 181–183.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Kwestionariusz osobowy, k. 41–42.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Kwestionariusz osobowy, 16 maja 1986 r., k. 95–96.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Udział w konferencjach naukowych w latach 2002–2007, 4 czerwca 2007 r., k. 135–136.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Świadectwo pracy, 1 września 1986 r., k. 46–47.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Świadectwo pracy, 20 sierpnia 1980 r., k. 44–45.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Życiorys, 15 maja 1986 r., k. 93–94.
- AUS, Dział Spraw Osobowych, sygn. 259/188. Włodzimierz Krysiak, Życiorys, 17 maja 2002 r., k. 195–197.
- Król, J., Magiera, E. (2015). *Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego 1985–2015*. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Humanistycznego US Minerwa.
- Krysiak, W. (wyb. i oprac.), (1989). *Uczyć się uczyć. Wypisy*. Szczecin: Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny w Szczecinie. Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie.
- Krysiak, W. (wyb. i oprac.), (1996). *Metodyka pracy umysłowej. Wypisy*. Szczecin: Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny w Szczecinie. Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie.
- Krysiak, W. (1997). *Analiza działań podejmowanych przez szkoły ponadpodstawowe w zakresie wprowadzania uczniów w kulturę obywatelską*. Szczecin: Wydawnictwo Popularno-Naukowo-Dokumentacyjne.
- Krysiak, W. (2000). Młodzież w zmieniających się społeczeństwach (analiza porównawcza badań przeprowadzonych w Białorusi, w Rosji i na Ukrainie). *Edukacja Humanistyczna*, 1, 91–104.
- Krysiak, W. (2001). Innowacyjna polityka Federacji Rosyjskiej w sferze szkolnictwa wyższego. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, 17.
- Krysiak, W. (2002a). Ogólne standardy podstawowego wykształcenia w Federacji Rosyjskiej: od idei do realizacji. *Zeszyty Naukowe Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego*, 342. *Studia Pedagogica Universitatis Stetinensis*, 3, 139–152.
- Krysiak, W. (2002b). Studenčeska'a molodež i vysšee učebnoe zavedenie segodn'a: problemy i puti ich pešeni'a. W: *Psichologo-pedagogičeskie problemy optimizacii obrazovatel'hogo processa v Vysšem Učebnom Zavedenii* (s. 4–19). Moskwa.
- Krysiak, W. (2011). Profesor Kazimierz Jaskot – uczony, organizator, społecznik. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, 1, 17–22.
- Krysiak, W., Mańczak, J. (2003a). Orientacja na sukces u współczesnej młodzieży studenckiej. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, 21, 177–192.
- Krysiak, W., Mańczak, J. (2003b). Wartościowanie sukcesu w opinii studentów (założenia badań). W: K. Denek, T. Koszczyc, M. Lewandowski (red.), *Edukacja jutra. IX Tatrzańskie Seminarium Naukowe* (s. 279–284). Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.

- Krysiak, W., Mańczak, J. (2004). Jakość kształcenia w ocenie studentów niepaństwowych uczelni humanistycznej. Wybrane wyniki badań. W: K. Denek, T. Koszczyc, M. Lewandowski (red.), *Edukacja jutra. X Tatrzańskie Seminarium Naukowe* (s. 437–444). Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.
- Krysiak, W., Mańczak, J. (2005). Wychowanie w społeczeństwie o różnicujących się systemach aksjonormatywnych. W: A. Stachura, T. Zimny (red.), *W poszukiwaniu nowej jakości edukacji jutra* (s. 33–39). Szczecin: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Magiera, E. (2018). Profesor Włodzimierz Krysiak (1950–2018). *Zeszyty Naukowe Collegium Balticum*, 3, 17–26.
- Moś, W. (red.), (2008). *Aktywizacja Zawodowa Osób Niepełnosprawnych*. Warszawa: Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna.
- Skorupska-Raczyńska E. (red.), (2006). *Zeszyt Naukowy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim*, 1.
- Uchwała (1973). Uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 13 października 1973 r. w sprawie systemu edukacji narodowej, *Monitor Polski* 1973, nr 44, poz. 260.
- ZHP (2018). *Nie żyje Włodzimierz Krysiak*. Pobrane z: <http://zachpom.zhp.pl/nie-zyje-wlodzimierz-krysiak/> (19.02.2018).

Streszczenie

Życie i praca prof. Włodzimierza Krysiaka łączyły w sobie dwie drogi: harcerską i akademicką – w obu pełnił różne funkcje. Początkowo aktywnie działał w harcerstwie, gdzie osiągnął wszystkie szczeble. Droga akademicka łączyła się z Uniwersytetem Szczecińskim, na którym od 1986 roku do 2014 roku był związany z Instytutem Pedagogiki. Na uczelni piastował różne funkcje. Angażował się w rozwój Instytutu Pedagogiki, którego był dyrektorem. Jako ceniony nauczyciel akademicki był znawcą szkolnictwa w Rosji w okresie jego transformacji, problematyki młodzieży w zmieniających się społeczeństwach, wychowania do wartości i innych zagadnień, które podejmował w swoich pracach naukowych

Słowa kluczowe: profesor Włodzimierz Krysiak, Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego, dyrektor Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego

**PROFESSOR WŁODZIMIERZ KRYSIAK (1950–2018) HEAD OF THE INSTITUTE OF PEDAGOGY
OF THE UNIVERSITY OF SZCZECIN**

Summary

The life and work of Professor Włodzimierz Krysiak combined two paths: a scout and an academic one, in which he performed various functions. Initially, he is active in scouting, reaching all the levels. The academic path was connected with the University of Szczecin. Włodzimierz Krysiak was associated with the Institute of Pedagogy of the University of Szczecin from 1986 to 2014. He held various functions at the university. He was the head of the Institute of Pedagogy who got involved in its development. He was also a respected academic teacher. As a scientist, he was an expert in education in Russia during its transformation, youth issues in changing societies and other problems that he undertook in his scientific work.

Keywords: professor Włodzimierz Krysiak, Institute of Pedagogy, University of Szczecin, head of the Institute of Pedagogy of the University of Szczecin